

NOEM HET GEEN KUNST

10 MANIEREN OM JE CREATIVITEIT VLEUGELS TE GEVEN

AUSTIN KLEON

MET TEKENINGEN VAN OWEN EN JULES KLEON

WWW.LANNOO.COM

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

VERTALING Fred Hendriks
VORMGEVING Austin Kleon en Studio Lannoo
OORSPRONKELIJKE TITEL Don't call it art. 10 ways to create like a kid again
OORSPRONKELIJKE UITGEVER Penguin Random House and Tarcher, Inc., New York.
ILLUSTRATIES © 2026 Austin Kleon

© NEDERLANDSE EDITIE: Uitgeverij Lannoo nv,
Tielt, 2026 en Austin Kleon
D/2026/45/304 – NUR 765 – ISBN 978 90 599 6564 5

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.
All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

VOOR HET KIND IN JOU

INHOUD

Inleiding – 8

1. WEG MET DIE INSTRUCTIES

Noem het geen kunst. \ Het is beter als je niet weet.
Niemand weet iets. \ Vogel het zelf uit. – 14

2. NEEM DE DINGEN NIET ZO SERIEUS

Wie heeft er plezier? \ Doe net of het een komedie is. \ Hang de dwaas uit.
Stel een hoop vragen. \ Wees niet bang om jezelf te blijven. – 34

3. GEEF JEZELF TIJD, RUIMTE EN MATERIALEN

Tijd om in te reizen. \ Een veilige ruimte om te spelen.
Materialen bij de hand. – 58

4. DURF SLECHT WERK AF TE LEVEREN

Doe iets wat je niet zou moeten doen. \
Maak een grote stapel van imperfecte dingen. – 80

5. GELOOF IN MAGIE

Verkleedpartijen en malle rituelen. \ Boodschappen van het universum. – 92

6. DENK NIET ALLEEN MET JE HOOFD

Luister naar je lichaam. \ Werk met je gevoelens. – 104

7. PROBLEMEN MET OUTPUT ZIJN PROBLEMEN MET INPUT

Geen input, geen output. \ Weet wat je leuk vindt. \ We leren door te kopiëren. \ Omarm je obsessies. \ Ga naar de bibliotheek. – 118

8. LEEN EEN KIND!

Een vierjarige maakt je vrijer. \ Neem lessen in kijken. \ Bezoek de kinderafdeling. \ Wees een nieuwsgierige pa of ma. – 140

9. NIETS IS VERSPILD

Creativiteit is het residu van verspilde tijd. \ Verveling is een pitstop. Het is prima om te stoppen. \ Spring niet uit het raam. – 160

10. JE HEBT GEEN VISIE NODIG

Laat de toekomst achter je. \ Werk met wat er voor je ligt. Ga voorbij je verbeelding. – 178

Wat nu? – 196

Dankwoord – 204

Over de auteur – 207

'IK HEB ZOVEEL OVER KUNST
GELEERD VAN EEN KIND DAT
TEKENT ... KINDEREN
NOEMEN HET GEEN KUNST
ALS ZE WAT ROTZOOIEN,
TEKENEN – ZE ZIJN GEWOON
LEKKER BEZIG.'

JOHN BALDESSARI (1931-2020)

DIT IS EEN BOEK MET
KUNSTLESSEN DIE IK
VAN MIJN CREATIEVE
KINDEREN HEB GELEERD.

OWEN

+

JULES

**‘Mensen presteren veel beter als
ze niet denken dat ze kunstenaar zijn...
Als je het geen kunst noemt,
krijg je waarschijnlijk betere resultaten.’**

—BRIAN ENO

Ik heb nooit een kunstopleiding gevolgd, maar mijn kinderen hebben mij meer geïnspireerd dan een kunstopleiding ooit zou kunnen. Toen mijn jongens peuters waren, tekenden ze als een Picasso van twee turven hoog. Ze werkten zoals ik dat zelf het liefst zou doen: zonder angst of aarzeling, alleen wilde energie, pure passie en een lichte toets.

Jazeker, ze hebben me geschoold – of misschien beter gezegd ‘ontschuld’. Ik was ervan uitgegaan dat ik, als hun vader en de auteur van wereldwijde bestsellers als *Steal Like An Artist* en andere boeken over creativiteit, hun leraar zou zijn, en zij mijn leerlingen. Het werd me al gauw duidelijk dat het tegenovergestelde waar was: ik kon veel meer van hen leren dan zij van mij.

Zo werd ik een leerling van beginnelingen. Ik was nu de studioassistent, en alles ging goed zolang ik mijn plaats kende. Het was mijn taak om voor materialen en snacks te zorgen en driftbuien te sussen. Telkens als ik hen tips probeerde te geven of hen wilde zeggen wat ze moesten doen, keerde zich dat tegen mij. Ik leerde mijn mond te houden en te kijken en te leren. Soms mocht ik gezellig meedoen, maar ze hadden absoluut niemand nodig om hen te leren hoe ze creatief moesten zijn. Ik moest er zijn als ze iets nodig hadden, en verder moest ik uit de buurt blijven.

Als ik werk van hen online plaatste, vroegen lezers me steeds wanneer ik een boek ging schrijven over creativiteit voor kinderen.

‘Kinderen hebben geen boek nodig!’ wierp ik tegen. ‘Wij hebben een boek nodig, zodat we meer op hén lijken!’

Dit is dat boek.

Als

de

toekomst

komt

worden

alle

deskundigen

leerlingen

Ik leerde van deze kunstenaartjes te houden, maar vroeg me wel af waarom ik niet net zoveel van mezelf hield. Die gedachte kwam in me op toen ik een opvoedboek las: Waarom doen we al die dingen wel voor onze kinderen maar niet voor onszelf? Waarom nemen we niet allemaal tijd om te spelen? Waarom vinden we het niet allemaal prima om ons te vervelen? Waarom kijken we niet allemaal minder op ons scherm om naar buiten te gaan?

Ik heb eens een interview gehoord met de muzikant Fiona Apple, die toegaf dat ze veel opvoedboeken las, niet omdat ze kinderen wilde maar omdat ze wilde leren hoe ze zichzelf moest opvoeden. ‘Dus u bent de ouder en het kind?’ vroeg de interviewer.

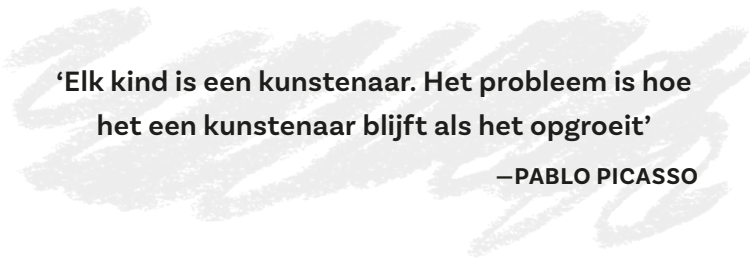
‘Wel, ik bedoel, dat moet je altijd zijn’, zei Apple. ‘Iedereen moet dat voor zichzelf zijn, denk ik.’

In dit boek laat ik je zien hoe je jezelf de zorg van een liefhebbende ouder moet geven, zodat het wilde creatieve kind dat in jou leeft naar buiten kan komen om te spelen.

Je hoeft trouwens geen kinderen te hebben of te willen om dit boek te lezen. Je hoeft niet eens van kinderen te houden! Maar als je wel kinderen hebt, kun je dit boek zien als een opvoedboek in vermomming. Alle lessen kun je gebruiken als strategieën om de creativiteit van een kind te bevorderen. (Ik hoop dat je ze eerst zelf leert, zodat je het goede voorbeeld kunt geven.)

Op een bepaald moment in je creatieve leven ontdek je misschien dat je ‘je eigen ergste vijand, felste criticus en strengste leermeester’ bent, om met Murray Stein te spreken. Je kunt alle gevoel van vitaliteit, vreugde en vrijheid verliezen dat je voelde toen je net begon. Misschien heb je je doelen niet bereikt of heb je meer succes gehad dan je ooit durfde te dromen – in beide gevallen kun je snel verveeld raken. Of je belandt in een impasse en houdt de schone schijn op. Je voelt je verslagen, opgebrand. Alsof je nooit meer iets goeds zult maken.

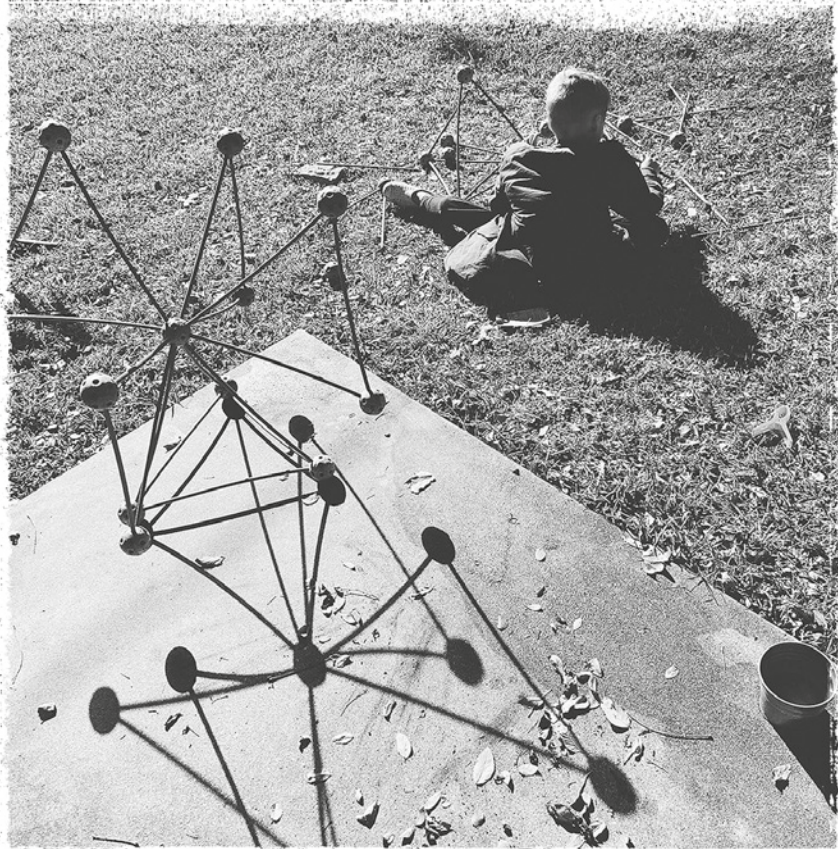
Het contact met mijn kinderen heeft mij van veel van dit soort gevoelens bevrijd. Dit zijn de lessen die ik heb geleerd. Ik hoop dat ze je kunnen helpen.

**‘Elk kind is een kunstenaar. Het probleem is hoe
het een kunstenaar blijft als het opgroeit’**

– PABLO PICASSO

① WEG
MET DE
INSTRUCTIES

NOEM HET GEEN KUNST.

Toen mijn kinderen klein waren, maakten ze geweldige kunst omdat ze zich niet druk maakten over het maken van kunst.

Kunst proberen te maken is de gemakkelijkste manier om te voorkomen dat je echte kunst maakt. Als je kunst probeert te maken, zit je hoofd vol allerlei voorschriften over wat wel en niet kunst is en wat je wel en niet moet doen. Maar als je het geen kunst noemt, neem je alle druk weg. Nu kun je gewoon dingen maken.

Als je je niet druk maakt over kunst maken, hoef je je ook niet druk te maken over kunstcritici. Kleine kinderen krijgen pas een criticus in hun hoofd als wij die daar neerpoten. Als die innerlijke criticus er eenmaal zit, zeggen we allerlei afschuwelijke dingen tegen onszelf die we nooit tegen anderen zouden zeggen.

Onze innerlijke kunstcriticus stelt ons allerlei vragen: Wie denk je wel dat je bent? Wat denk je wel dat je doet? Waar haal je het lef vandaan? Waarom überhaupt al die moeite? Wanneer ga je nu eens op zoek naar een echte baan? Hoe denk jij ooit de kost te verdienen? Wanneer ga je eens iets origineels doen? Waarom denk je dat iemand zich ooit zal interesseren voor die rotzooi die je maakt?

‘Als we deze persoon in het echt tegenkwamen, deze beschuldigende figuur, deze innerlijke criticus, deze meedogenloze muggenzifter, zouden we denken dat er iets mis is met hem’, schrijft Adam Phillips. ‘Hij zou gewoon saai en wreed zijn. Misschien denken we dat hem iets vreselijks is overkomen, dat hij net een ramp heeft meegemaakt. En we zouden gelijk hebben.’

Gelukkig zijn kunstcritici alleen geïnteresseerd in kunst. Als je het geen kunst noemt, maakt het critici niets uit wat je doet en zullen ze je met rust laten. Nu kun je doen wat je wilt.

n states... A number... of... but," he said,
or a... care law w
share... explanation
skeptical... I couldn't fin
he said... ed like a fa
urvey... the study.
director... miam C. Know
nd an... epidemiolog
d Qu... arch at the
ange m... of Diabetes an
... ey Diseases
... called the st
... stistic analysis o
... onclusion w
... se the numb
... he caution
... ot proved t
... changed lon
... kidney and
... and morta

study
the he
ry he
tr

Niet

weten

is de eerste stap

that... not arguing th
create... not benefic
s unlikel... matter of faith
e of the... er said.
ents... rchard Beaser
Medicaid... Diabetes Ce
al numb... rch and cl
just the... id of the
out 1.6... it 100 per
od, roughly in line with... produce an even stronger effect.
... "This suggests that states that... tional study, it's

HET IS BETER ALS JE NIET WEET.

**‘Als je niet weet wat je doet,
maak je prachtige fouten.’**

—PETER HOOK

In het begin weten we niet genoeg om te weten dat we niet weten wat we doen. Kinderen weten niet wat ze niet kunnen, totdat iemand hun zegt dat ze het niet kunnen. Het onmogelijke is nog altijd mogelijk.

In zijn boek *The Element* vertelde Sir Ken Robinson een verhaal over een zesjarig meisje tijdens een tekenles. Haar leraar vroeg wat ze tekende. ‘Zonder op te kijken zei het meisje: “Ik maak een tekening van God.” Verrast zei de leraar: “Maar niemand weet hoe God eruitziet.” Het meisje zei: “Over een paar minuutjes wel.”’

Dat is de ware creatieve geest – konden we die maar behouden!

Het probleem begint als iemand ons vertelt – of als we zelf ontdekken – dat we niet weten wat we doen. We beginnen ons af te vragen of het wel goed is wat we doen, en of wij zelf wel goed zijn.

Veel mensen stoppen op dit punt. De mensen die niet stoppen worden kunstenaar.

Als je niet weet wat je doet maar je besloten hebt het toch te doen, ben je bereid van alles te proberen. Veel zal mislukken, maar af en toe struikel je over virtuositeit. Filmregisseur Orson Welles maakte zijn meesterwerk *Citizen Kane* toen hij 25 jaar was. Toen iemand hem vroeg hoe hij zo jong zo’n kunstzinnige film wist te maken, benadrukte hij de rol van zijn onwetendheid. ‘Ik wist niet dat er dingen waren die je niet kon doen’, zei Welles. ‘Pas als je iets weet over een beroep, word je bang of voorzichtig.’

Welles en zijn crew deden dingen die onmogelijk leken, ‘gewoon omdat we niet wisten dat ze onmogelijk waren’.

Het probleem met deze vruchtbare modus van ‘niet-weten’ is dat je begint te weten wat je doet als je er te lang in blijft hangen. Andere mensen zien dat je weet wat je doet en vragen je om er meer van te doen. Plotseling ben je niet meer onwetend, maar wetend – we noemen dat ook wel ‘succesvol’: de wereld denkt dat je weet wat je doet en beloont je daarvoor.

Maar ‘weten’ is heel gevaarlijk voor de creatieveling. Want zodra je weet wat je doet, wordt alles saai. Je begint anderen te vervelen of, wat waarschijnlijker is, je begint jezelf te vervelen.

**‘De magie was er in de eerste jaren,
toen we niet wisten wat we deden,
toen we van alles wilden uitproberen.’**

–ALEX VAN HALEN

PERFECTIE

STOM
GELUK

SAAI
MEESTER-
SCHAP

ONBEDOELD

WELBEWUST

FOUTEN
EN MISLUK-
KINGEN

PUNKROCK,
TOEVALLIGE ACTIES,
WABI-SABI,
NAVAJO-TAPIJTEN,
ENZ.

IMPERFECTIE

‘Ik heb mensen horen zeggen dat het wel tienduizend uur kost om je stijl of je koers of zoiets onder de knie te krijgen,’ zegt de cartoonist Gareth Brookes, ‘maar om eerlijk te zijn kost het volgens mij tienduizend uur om saai en middelmatig te worden. Zodra je iets onder de knie hebt, stopt je creativiteit.’

Mensen die hun hele leven creatief kunnen zijn, weten één ding zeker: zodra ze beginnen te weten, wordt het tijd om terug te keren naar niet-weten. Ze begrijpen dat ze niet in het veilige, comfortabele en vaak lucratieve weten moeten blijven hangen, hoe verleidelijk dat ook is, omdat het anders haast onmogelijk wordt iets echt nieuws te ontdekken.

Terwijl ik deze woorden schrijf, loopt een van de grootste rappers van onze tijd op een houten fluit te blazen. André Benjamin, ook wel André 3000, boekte veel succes als lid van het legendarische hiphopduo Outkast. Maar hij stopte met rappen, zei ‘nee’ tegen miljoenen dollars en trotseerde de teleurstelling van talloze fans om zijn liefde voor blaasinstrumenten te onderzoeken. Zijn verklaring? Professionalisme werd saai. ‘Ik ben liever een interessante amateur dan een saai professional’, zei hij. Toen hij voor het eerst op een fluit blies, zei hij, voelde hij zich ‘een baby die van niets wist’. Het was een onweerstaanbaar gevoel. Het was niet-weten. (En wat denk je? Toen hij zijn eerste album met blaasinstrumenten uitbracht, werd hij genomineerd voor drie Grammy Awards.)

Als je nu in de *niet-wetenmodus* bevindt – als je geen raad weet met de wereld en je geen idee hebt wat je doet – zit je goed! Blijf daar zitten. Blijf dingen maken. Zie wat er gebeurt.

**‘Denk niet na over kunst maken,
doe het gewoon. Laat anderen maar uitmaken of
het goed of slecht is, of ze ervan houden of niet.
Terwijl zij aan het beslissen zijn,
maak jij gewoon nog meer...’**

—ANDY WARHOL

NIEMAND WEET IETS.

Sommige vroegwijze kinderen en slimme tieners hebben het gevoel dat de volwassenen om hen heen alleen maar net doen alsof ze weten wat ze doen. En daar hebben ze helemaal gelijk in.

Toen ik mijn eerste kind vasthield, besepte ik pas hoeveel ik niet wist. Als ouder ben je een eeuwige amateur. In de oorspronkelijke betekenis van het Franse woord – ‘iemand die liefheeft’ – kun je maar één ding doen: er zijn en van je kind houden. Zodra je denkt te weten hoe het werkt, is je kind veranderd en moet je alles opnieuw proberen uit te vogelen. Dit gaat door zolang je samen bent. Als je een tweede kind krijgt, denk je: *wat ik bij het vorige kind heb geleerd, helpt me misschien bij dit kind.*

online by N.Y. State about the class
of... at...
S... es...
b... d...
N...
t...
a...
p...
o...
d... s... the... S...

Wie weet?

Vertrouw
op
niet
weten wat er gaat gebeuren of
wanneer

Denk niet
lang genoeg om te weten

Niet weten
is
o.k.

Vergeet het maar! Het blijkt dat elk kind anders is. Kun je weer opnieuw beginnen met improviseren.

In dat opzicht lijkt het ouderschap op het kunstenaarschap. Je zult nooit weten hoe het werkt, en je zult nooit zeker weten wat je doet. Je laatste project is niet de basis voor je volgende project. Wat de laatste keer werkte, hoeft niet per se nu ook te werken. Dit geldt voor alle kunstenaars, zelfs de allergrootste.

‘Niemand weet iets’, zei scenarioschrijver William Goldman over Hollywood. ‘Er is in de hele filmwereld niemand die zeker weet wat gaat werken. Het is iedere keer een gok – en als je geluk hebt een goede gok.’

Wat voor Hollywood geldt, geldt voor alle kunsten – en trouwens voor de hele wereld. Mensen leven simpelweg niet lang genoeg om veel over wat dan ook te weten. De schrijver Ernest Hemingway zei: ‘We zijn allemaal leerlingen van een ambacht waarin niemand ooit een vakman wordt.’

De ontdekking dat niemand iets weet, kan angstaanjagend zijn, maar ook ongelooflijk bevrijdend als je je haar ter harte neemt. Als niemand iets weet, kun je misschien toch nog proberen te doen wat je wilt doen.

Als niemand iets weet, kun je dingen op eigen houtje uitzoeken en op je eigen manier doen. Als niemand iets weet, kan niemand je vertellen wat je moet doen.

**‘Ik kan me geen tijd in mijn leven
herinneren waarin ik niet naar de
volwassen wereld keek [...]
en dacht: dit moet één grote
schertsvertoning zijn, waarin ze allemaal
hebben besloten mee te spelen.’**

–DORIS LESSING

VOGEL HET ZELF UIT.

Ik zag op een speelplaats ooit een bordje hangen met de tekst:

**UW KINDEREN DOEN HET PRIMA
ZONDER GOEDE RAAD OF SUGGESTIES.**

Ik stel voor dat je een kopie van dit bordje maakt en ophangt op je werkplek.

**JE DOET HET PRIMA ZONDER
GOEDE RAAD OF SUGGESTIES.**

We vullen ons hoofd met allerlei instructies en zijn altijd op zoek naar goede raad en suggesties van anderen.

We kopen boeken, volgen cursussen en lezen artikelen. We scrollen door onze sociale media op zoek naar lifehacks en tips van influencers. We vergelijken ons leven achter de schermen met de bewerkte beelden die onze collega's en vreemdelingen online posten. We denken echt te kunnen ontdekken hoe we moeten leven, als we maar de juiste instructies vinden.

Maar wie kan er nu lol hebben met een lading instructies in het hoofd? Het is alsof je als kind in de speeltuin bent, met een helikopterouder die je toeschreeuwt: 'Pas op! Niet doen! Stop! Voorzichtig! Je doet je nog pijn!' Of je hebt net een splinternieuwe LEGO-set gekocht, die je nu als een IKEA-kast in elkaar moet zetten. 'Volg gewoon de 99 verwarrende stappen die we voor je hebben uitgetekend en je krijgt precies hetzelfde als wat er op de doos staat!'

Probeer anderen niet al te veel om instructies te vragen. Probeer dingen zelf uit te vogelen.

'Hoe begin je een kind op te voeden?

Regel één: laat het met rust. Regel twee: laat het met rust.

Regel drie: laat het met rust. Dat is het hele begin.'

—D. H. LAWRENCE

ROTZOOI
WAT AAN

ONTDEK

Wat we op eigen kracht leren, gaat dieper en blijft langer hangen dan wat een ander ons leert. De briljante jazzpianist Bill Evans zei tegen zijn broer Harry dat hij hem in twee minuten de muzikale trucjes kon leren waarnaar hij op zoek was, maar Bill wilde Harry niet het plezier ontnemen om ze zelf te ontdekken. Als je een leerling te veel vertelt, zei Evans, ‘neem je zijn motivatie weg, omdat hij niets heeft ontdekt’.

Bovendien kunnen de mensen die echt lijken te weten wat ze doen je heus niet altijd vertellen hoe ze dat doen. Paul McCartney, een van de grootste songwriters ooit, benadrukt dat hij niet weet hoe liedjes schrijven in zijn werk gaat. Dat is zelfs het eerste wat hij leerlingen vertelt als hij lesgeeft: ‘Ik weet niet hoe je dit doet. Je zou denken dat ik het weet, maar het is niet iets waarvan je ooit te weten komt hoe je het moet doen.’

Zelfs de leraren die je precies kunnen vertellen wat ze weten en wat ze doen, kunnen je niet precies vertellen wat jij moet doen. Hoe goed je leraar ook is, jij bent degene die moet leren.

Als we dingen op eigen houtje moeten leren, doen we onze eigen ontdekkingen. Tientallen jaren voor de eerste YouTube-instructiefilmpjes leerde gitarist Adrian Belew zichzelf gitaar spelen door naar platen te luisteren.